

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 12 Sayı: 67 Yıl: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Volume: 12 Issue: 67 Year: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Doi Number:
<http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3706>

AHMED ZEKİ EBÛ ŞÂDÎ'NİN APOLLO EKOLÜNDEKİ YERİ* AHMED ZEKI ABU SHADI'S PLACE IN APOLLO ECOLE

Mürüvvet TÜRKEN ÇAKIR**

Öz

20. yüzyılda Batı edebiyatıyla olan temasın artmasıyla beraber gelişme göstermeye başlayan Arap şiiri, modernleşme yolunda önemli adımlar kat etmiştir. Özellikle şairin ve şiirin toplumdaki yerini sağlamlaştırmak adına atılan bu adımlar sonucunda çeşitli şiir grupları ortaya çıkmıştır. Bunlardan biri de Apollo grubudur. Başlarda grup olarak nitelendirilen Apollo, hedefleri ve amaçları doğrultusunda bir ekole dönüşmüştür. Romantizm akımının etkisinde şiirlerini kaleme alan bu ekol, serbest şiiri de gündeme getiren ilk topluluktur. Modern Arap şiirine kattıkları ile Mısır başta olmak üzere bütün Arap ülkelerinde tanınma fırsatı bulan bu ekolün baş mimarı Ahmed Zeki Ebû Şâdî'dir.

Ahmed Zeki Ebû Şâdî, genç yaşlarından itibaren şiirle iç içe olmuş, kaleme aldığı sayısız eserleriyle Arap şiirine önemli katkılarda bulunmuştur. Özellikle şiiri modern anlamda belli bir seviyeye taşımaya çalışmış, şairleri de her anlamda destekleyerek onları şiir yazmaya teşvik etmiştir. Ayrıca "eş-Şi'ru'l-mursel" ve "eş-Şi'ru'l-hurr" olarak adlandırılan serbest şiiri de Arap edebiyatına kazandıran ilk şairdir. Bu bilgiler dâhilinde çalışmamızda Ahmed Zeki Ebû Şâdî'nin hayatı, edebi kişiliği ve eserlerinin yanı sıra Apollo Ekolündeki yerine, bu ekolü oluşturmasındaki amaca ve şiir alanında ortaya koyduklarına değinmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Apollo, Ahmed Zeki Ebû Şâdî, Arap şiiri, serbest şiir, romantizm.

Abstract

Arabic poetry, which began to develop with the increase of contact with the Western literature in the 20. century, has taken important steps towards modernization. As a result of these taken steps, various groups of poems have emerged especially to strengthen the place of poet and poetry in society. One of them is the Apollo Group. Apollo, originally described as a group, has been transformed into an ecole in line with its goals and objectives. This ecole, which has written poems influenced by the current of romance, is the first community to bring free poetry to the agenda. Ahmed Zeki Abu Shadi is the chief architect of this ecole, which has the opportunity to be recognized in all Arab countries, especially Egypt, with its contributions to modern Arabic poetry.

Ahmed Zeki Abu Shadi has been intertwined with poetry since his young age and has made significant contributions to Arabic poetry through his numerous works. In particular, he tried to take poetry to a certain level in the modern sense, and by supporting poets in every sense, he encouraged them to write poetry. He was also the first poet to acquire free poetry, called "co-Shi'ru'l-mursel" and "co-Shi'ru'l-hurr", into Arabic literature. Within this information, we will try to deal with the life, literary personality and works of Ahmed Zeki Abu Shadi, as well as his place in Apollo Ecole, his purpose in creating this ecole and what he put forward in the field of poetry.

Keywords: Apollo, Ahmed Zeki Abu Shadi, Arabic poetry, free poetry, romance.

* Bu makale yazarın Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında yürütülen "Modern Arap Şiirinde Apollo Ekolü" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Arş. Gör. Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü, mufu15@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7004-3960>.

Giriş

20. yüzyılın başlarından itibaren modern Arap şiiri hem şekil hem de içerik yönünden gelişme göstermeye ve klasik yapısından yavaş yavaş sıyrılmaya başlamıştır. Bunda ilk olarak Mısırlı Maḥmūd Sāmī el-Bārūdī'nin (1839-1904) ülkesinde başlattığı şiir alanındaki yenilik hareketleri etkili olmuştur. Daha sonra Lübnanlı şair Ḥalīl Muṭrān (1869-1949) ile şiirde köklü değişiklikler meydana gelmiştir (Ḳabbiş, 1971, 193-194) Muṭrān ile birlikte şiir, kalıplaşmış geleneksel yapısından kurtulmuş, anlatımda sadelik ve konu bütünlüğü sağlanmıştır. Ayrıca şiire ve şaire olan bakış açısı değişmeye başlamış ve bu türe olan ilgi giderek artmıştır (Fāḥūrī, 1986, 468-469).

Şiirde meydana gelen bu değişimler pek çok şairi cesaretlendirirken ortaya farklı şiir gruplarının çıkmasını sağlamıştır. Bunlar arasında en önemlileri Divan grubu, Apollo grubu ve Mehcer grubudur. Apollo grubuna ayrıntılı olarak yer vereceğimizden diğer iki gruba kısaca değineceğiz:

Divan Grubu: Mısır'da 'Abdurrahman Şukrī (1886-1958), 'Abbās Maḥmūd el-'Aḳkād (1889-1964) ve İbrahīm 'Abduḳkādīr el-Mâzinī (1889-1949) tarafından kurulan Batı kültüründen etkilenmiş, yeniliğe açık bir şiir grubudur (Brugman, 1984, 98). İngiliz şair ve eleştirmenlerinden oldukça etkilenen grup, modern Arap şiirine daha çok eleştirel anlamda katkıda bulunmuştur (Er, 2004, 16).

Mehcer Grubu: Çeşitli Arap ülkelerinden gerek siyasi gerek ekonomik nedenlerden dolayı Kuzey ve Güney Amerika'ya göç etmek durumunda kalan, çoğunluğunu Suriyeli ve Lübnanlı Hristiyan şairlerin oluşturduğu şiir grubudur (Yazıcı, 2003, 364-367). Kendi içerisinde ikiye ayrılmaktadır:

er-Râbıṭatu'l Kalemîyye (Kalem Grubu): Cibrān Ḥalīl Cibrān (1883-1931), Miḥail Nu'ayme (1889-1988), İlyâ Ebû Mâdî (1889-1957) ve Nesib 'Arīda (1887-1946) gibi şairlerinden oluşan grup, 20 Nisan 1920'de New York'da kurulmuştur. (Hasan Cād Ḥasan, 1962, 64-65, Ḳabbiş, 1971, 284) Bu grup, şiiri klasik yapısından kurtararak modern bir şekle dönüştürmeyi amaç edinmiştir.

el-'Uşbetu'l-Endelusiyye (Endülüs Grubu): Mişel el-Ma'lûf, Şefik el-Ma'lûf (1905-1986), İlyâs Ferhât (1893-1977), Reşid el-Ḥūrī (1887) gibi isimlerin yer aldığı şiir grubudur. (Ḥasan Cād Ḥasan, 1962, 63, Ḳabbiş, 1971, 312) Bu grubun en büyük hedefi şiiri geleneklerinden uzaklaştırmadan ona birtakım yenilikler katmaktır.

1. Apollo Grubu (Ekolü)

Aḥmed Zekî Ebû Şâdî (1892-1955) başta olmak üzere Aḥmed Şevkî (1868-1932), Ḥalīl Muṭrān, İbrahīm Nâcî (1898-1953), 'Alî Maḥmūd Ṭaha (1901-1949) gibi dönemin önemli şairlerinin bir araya geldiği Apollo grubu 1932 yılında Kahire'de kurulmuştur (el-Mu'avveş, 2011, 590-591, Brugman, 1984, 151). Modern ve yenilikçi bir şiir anlayışını benimseyen grup üyeleri, Yunan mitolojisinde şiirin, sanatın ve edebiyatın tanrısı sayılan Apollon'dan esinlenerek gruba *Apollo* ismini vermişlerdir (Yalar, 2003, 98-99).

Arap şiirini belli bir düzeye çıkartmayı hedefleyen Apollo grubunun kuruluş amaçlarını şöyle sıralayabiliriz:

- Şiiri kalıplaşmış klasik yapısından kurtararak onu daha özgür bir yapı haline dönüştürmek,
- Şiiri tekrara düşmekten ve sıradanlıktan uzaklaştırmak,
- Aşırıya kaçmayan ve sanatsal içerikli yorumlar yaparak şairlerin, şiirlerinde anlatmak istediği duygu ve düşüncelerini ortaya çıkarabilmek,
- Şiirde meydana gelen yenilikleri gözeterik, bunların şiire yansımını sağlamak,
- Şairleri maddi manevi her anlamda destekleyerek onların hem toplumdaki hem de edebi çevredeki saygınlıklarını arttırmaktır (Ḥafâcî, 57, T.Çakır, 2013, 25).

Apollo grubu kendilerini temsil eden ve grupla aynı adı taşıyan bir de yayın organı çıkartmışlardır.

Daha çok şiir ve şiir eleştirisi üzerine yayımlar yapan Apollo dergisi, modern Arap şiirinin gelişmesinde oldukça faydalı olmuştur. Derginin ilk sayısında Aḥmed Şevkî'nin, Apollo grubunun kuruluşunu selamlayan şu kasidesine yer verilmiştir:

فإنك من عكاظ أشعر ظل
على جنابها رحلوا وحأوا
صدى المتأذنين به يقبل
سوابقها إذا الشّعراء قلوا
ويحسبن حين يكتر أو يقبل
لما ساد الشّعوب ولا استقلوا

أبوللو مَرَحَباً بِكَ يَا أبوللو
عكاظ وأننت للبلغاء سواق
وينبوع من الإنشاد صاف
ومضمار يسوق إلى القوافي
يقول الشّعور قائلهم رصينا
ولولا المخسنون بك ل أرض

- Apollo! Merhaba sana ey Apollo! Şüphesiz sen şiir Ukaz'ının bir gölgesisin.
- Ukaz ve sen, söz ustalarının panayırısın. Onlar, onun (panayırın) her tarafına göçmüş ve yer tutmuşlardır.
- (Ukaz ve Sen), ender bulunan ediplerin, hoş bir sadayla seslendirdiği şiirlerin kaynağıdır.
- Şairlerin az olduğu bir zamanda, (o panayırın) öncülerinin kafiyelere koşuşturduğu bir yarış alanısın.
- Oradaki şairler, sağlam şiirler söyler, az da olsa çok da olsa güzel söyler.
- Şayet bu güzellikleri yapanlar olmasaydı yeryüzünde hüküm süren halklar, bağımsızlığına ulaşamazlardı (Şevki, 2006, 68; Hafâci, 58; el-Mu'avveş, 2011, 591-592; T.Çakır, 2013, 28).

Ahmed Şevkî'nin bu kasidesinden de anlaşılacağı üzere her ne kadar Apollo ekolü şiirde modern yapıyı desteklese de klasik şiire olan saygısını da yitirmemiştir. Öyleki Apollo dergisinin ilk sayısında klasik dönem şiir ve şairlerine de yer verilmiştir.

Sonuç olarak Apollo hem grup hem de dergi olarak şiirde önemli gelişmelere imza atmıştır. Özellikle şiir ve şairin özgür olduğu bir platform oluşmuştur. Şiirin belli kalıplardan kurtulması sağlanmış ve serbest şiir vezninde eserler kaleme alınmaya başlanmıştır. Romantizm akımıyla yazılan şiirler daha duygusal, nağmeli ve akıcı hale gelmiştir.

2. Ahmed Zekî Ebû Şâdî (1892-1955)

2.1. Hayatı

Modern Arap şiirinin önde gelen şairlerinden biri olan Ahmed Zekî Ebû Şâdî, 9 Ocak 1892 yılında Kahire'de doğdu. (Kabbîş, 1971, 236; Fâhûrî, 1986, 632-633; Mu'avveş, 2011, 632). Edebiyat ve sanata meraklı bir aileden gelen Ebû Şâdî'nin babası Muhammed Ebû Şâdî, edebiyat ve şiire düşkün bir avukat, annesi Emîne Necib ise divan sahibi bir şairdi. Ebû Şâdî, her hafta babasıyla beraber Hâlîl Muţrân ve Hafız İbrahim gibi meşhur şairlerin bulunduğu edebi toplantılara katılırdı. Bu faaliyetler sayesinde Ebû Şâdî'nin edebiyata ve şiire olan ilgi ve sevgisi giderek arttı. Öyle ki küçük yaşına rağmen şiir yazabilme yetisi elde etti (Brugman, 1984, 159; Ceyyûsî, 2001, 385).

Ahmed Zekî Ebû Şâdî, 1905 yılında İngiliz bir müdür tarafından yönetilen ve eğitim dili İngilizce olan et-Tevfikîyye Okulu'nda orta öğrenimine başladı. 1909 yılında buradan mezun olan Ebû Şâdî, Medikal Koleji'ne yazılsa da bazı nedenlerden dolayı eğitimini tamamlayamadı. 1912'de tıp eğitimi almak için İngiltere'ye giderek buradaki Londra Üniversitesi Bakterioloji bölümünden 1915'te mezun oldu (Badawi, 1992, 110-111; Ceyyûsî, 2001, 385), Ardından İngiliz bir bayanla tanışıp evlendi. Bir süre İngiltere'de yaşamını sürdüren Ebû Şâdî, babasının rahatsızlığından dolayı 1922 yılında Mısır'a geri döndü. Babasının ölümünden sonra da buraya yerleşti.

Mısır'a yerleşen Ahmed Zekî Ebû Şâdî daha önce İngiltere'de iken ilgi duyup araştırmaya başladığı ve üzerine "The Bee World" dergisini çıkarttığı arıcılığı burada da devam ettirdi. Hatta "Nâdî'n-Nahli'l-Mısrî" adında bir arıcılık kulübü kurdu. (Brugman, 1984, 159; Kabbîş, 1971, 236) Bunun dışında Kahire Üniversitesi tıp fakültesinde dekan vekilliği, İskenderiye Üniversitesi Bakterioloji Bölümü'nde de öğretim üyeliği görevini üstlendi (Adalar, 2007, 68-69).

Ahmed Zekî Ebû Şâdî, eşinin ölümünden sonra Mısır'dan ayrılarak 14 Nisan 1949'da Amerika'ya gitti. Burada birçok edebiyat grubuyla tanışma fırsatı elde eden şair, bazı grupların arasına bizzat dâhil oldu. Ardından "el-Huda" isimli bir Arap gazetesinde yazılarını yayınlamaya başladı. Yaşamının son dönemlerini Washington'da geçiren şair, 12 Nisan 1955'te hayata veda etti (Fâhûrî, 1986, 633; Kabbîş, 1971, 236).

2.2. Edebi Kişiliği

Ahmed Zekî Ebû Şâdî her ne kadar tıp üzerine eğitim almış ve bu alanda çalışmış olsa da hiçbir zaman edebiyata karşı olan ilgisini kaybetmemiştir. Aksine edebiyata olan merakı onu bir şiir grubu kurma düşüncesine itmiştir. Bunu da gelecekte şiir alanında önemli bir rol oynayacak olan Apollo grubuyla gerçekleştirmiştir.

Ahmed Zekî Ebû Şâdî için şiir, diğer edebi türlere göre her zaman ayrı bir yer edinmiştir. Öyleki yaşamı boyunca şairlerin hem edebi hem de toplumsal düzeylerini en üst seviyeye çıkartmaya çalışmıştır.

Onları şiir yazmaya teşvik ederken her koşulda da arka çıkmıştır. Bu tutumuyla sadece Arap edebiyatında değil dünya edebiyatında da örnek bir şair olmuştur.

Modern Arap şiirinde yeniliklerin öncüsü olan Ahmed Zekî Ebû Şâdî, “eş-Şi’ru’l-mursel” ve “eş-Şi’ru’l-hurr” olarak adlandırılan serbest şiiri ortaya çıkaran şairlerin de ilkidir. (Brugman, 162) Ona göre serbest şiir, şairlerin şiir kafiyelerini dilediği gibi kullanması ile değil, gerektiğinde karma vezinli şiirler yazmada özgür olmasıyla şekillenir. Şairin bu türde kaleme aldığı ve 1920’li yıllarda yayınlanan eş-Şafâku’l-Bâkî” (Ağlayan Günbatımı) isimli bir şiir koleksiyonu bulunmaktadır (Adalar, 2007, 69).

Ahmed Zekî Ebû Şâdî, Arap edebiyatının yanı sıra İngiliz edebiyatı ile de yakından ilgilenmiştir. Özellikle Shelly, Byron, Wordsworth ve Keats gibi yazarların eserlerinden okuyup etkilenmiştir. (Landau, 1994, 38). Bu yazarlardan kendine en yakın gördüğü Keats’i şu sözleriyle anlatır:

“Keats, üslubu ve yenilikçi eğilimleri ile ilk başta edebiyatçılar topluluğunu memnun etmemiş, ancak o daha sonra İngiliz edebiyatının övünç kaynaklarından biri haline gelmiştir. Aynı zamanda onun güçlü edebi kişiliğini, çevre veya çevreyle ilgili düşünceleri değil, bizzat kendisi tolare etmiştir. Güçlü yetenekler ancak sahipleri yok olduktan sonra insafli bir kabule mazhar olmaktadır. İnsanlar, alışkanlıklarının kölesi oldukları için, özellikle genç yetenekleri kabullenmek istememektedirler.” (Yalar, 2003, 98). Şair bu düşünceleriyle aslında kendisinin yaşamış olduğu birtakım zorlukları ve olumsuzlukları Keats’in yaşadığı benzer sıkıntılar üzerinden anlatmaya çalışmıştır. Hatta tıpkı Keats gibi kendisinin de başlarda ortaya koyduğu yeniliklerinin anlaşılmasından yakınmıştır.

2.3. Eserleri

Ahmed Zekî Ebû Şâdî, genç yaşlardan itibaren kaleme aldığı birçok şiiri ile Arap edebiyatına önemli katkılarda bulunmuş yenilikçi şairlerden biridir. Özellikle serbest şiir alanında çığır açan Ebû Şâdî’nin önemli eserlerini şöyle sıralayabiliriz:

- **Kaṭra min Yerâ’ fi’l-Edeb ve’l-İctimâ’** (Edebiyat ve Toplumda Şaşırtan Damla): Şairin gençlik yıllarında yazdığı iki ciltlik bir eserdir. İlk cildi 1908, ikincisi 1909’da yayınlanan bu eserde şair, ilk şiirlerini ve eleştirel denemelerini ele almıştır.
- **‘Endâu’l-Fecr’** (Fecrin Çiğ Taneleri): Şairin çocukluk ile gençlik dönemlerinde kaleme aldığı ve içerisinde hüznü, özlemi ve acıyı barındıran şiirlerin derlendiği 1910 yılında yayınlanan eseridir.
- **Zeyneb**: Şairin yaşadığı aşk acısını anlatmak için kaleme aldığı şiirlerden oluşan ikinci divanıdır. 1924’te basılmıştır (Jayyusi, 1977, 371; Badawi, 1992, 111-112).
- **Enîn ve Renîn, eş-Şi’ru’l-Vicdân**: Milli duyguların ön plana çıktığı şiirlerden oluşan divanlardır.
- **Mısrıyyât ve Vatanu’l-Fir’avn**: Eski Mısır ve Firavunlar döneminin anlatıldığı şiir divanlarıdır (Brugman, 1984, 162).
- **eş-Şafâku’l-Bâkî** (Ağlayan Günbatımı): Serbest şiir üzerine kaleme alınmış, 1386 sayfadan oluşan bu eser, 1920’li yıllarda yayınlanmıştır.
- **Eşi’â ve Zılâl** (Işıklar ve Gölgeler) (1931)
- **el-Yenbu**, (Pınar), **eş-Şû’le** (Meşale), **Atyâfu’r-Rebi** (Bahar Hayalleri) (1933)
- **Fevka’l- Ubâb** (Köpüklerin Üzerinde) (1935, Kahire)
- **‘Avdetu’r-Râ î** (Çobanın Dönüşü) (1936, Kahire)
- **Min es-Semâ’** (Gökyüzünden) (1948, Newyork) (Badawi, 1992, 112-114; Jayyusi, 1977, 371-372; Mu’avves, 2011, 609)

Genel olarak Ahmed Zekî Ebû Şâdî eserlerinde toplumsal, felsefi ve tasavvufi konulara oldukça ağırlık vermiştir. Ayrıca şiirlerinde Mısır halkının duygularını yansıtarak onların kederlerini, hüznlerini, özlemlerini veya mutluluklarını dile getirmiştir. Ayrıca şiirlerinde Yunan ve eski Mısır mitolojisinden hikâyelere yer vermiştir (Jayyusi, 1977, 382).

Şiir dışında *Mufâheretu’r-Reşîd*” (Reşîd’in Övünmesi,1925) ve *‘Abduh Bek ve Mehâ*” (Abduh Bey ve Meha) adlı iki tane de hikâye kaleme alan şairin 4 tane de operası mevcuttur (Jayyusi, 1977, 377).

3. Ahmed Zekî Ebû Şâdî’nin Apollo Ekolündeki Yeri

Modern Arap şiirinin gelişmesinde önemli rol oynayan şiir grupları arasında yer alan Apollo’nun kurulmasında öne çıkan isim Ahmed Zekî Ebû Şâdî’dir. Onun girişimleriyle Eylül 1932’de Apollo adıyla Kahire’de kurulan bu grubun başkanlığını ilk olarak Ahmed Şevkî, daha sonra Halîl Mutrân yapmıştır. Ebû Şâdî ise genel sekreterliğini üstlenmiştir.

Ahmed Zekî Ebû Şâdî, gruba Apollo adının verilmesinde baskın isimlerden biri olmuştur. Öyleki Ebû Şâdî, grubun adı için birçok isim üzerinde durduklarını ancak evrenselliği yansıtan ve kulağa hoş gelen

bir isim olmasından dolayı Apollo'yu seçtiklerini ifade etmiştir. Ayrıca şairin şu sözleri de bu seçimin neden yapıldığını destekler niteliktedir:

وكما كانت الميثولوجيا الاغريقية تتغنى بأبولو للشمس والشعر والموسيقى، فنحن نتغنى في حمى هذه الذكريات، التي أصبحت عالمية، بكل ما يسمو بجمال الشعر العربي، بنفوس شعرائه

"Yunan mitolojisinin, güneş, şiir ve müzik (tanrısı) Apollo'yu terennüm ile dile getirdiği gibi biz de evrensel hale gelen bu hatıraların sıcaklığı içerisinde, Arap şiirinin güzelliğini ve şairlerin ruhunu yücelten her şeyi terennüm edelim." (Hafâcî, 57-58, T.Çakır, 2013, 23). Şairin bu sözlerinden, Yunan mitolojisine ve Apollon'a karşı duyduğu ilginin, grubun isminin belirlenmesinde önemli rol oynadığını söyleyebiliriz. Çünkü Azra Erhat'ın da değindiği gibi "Yunan mitolojisinde Apollon, aydın, ölçülü gücü simgeler; ışıktır, doğayı görme, varlığı akılla algılama ve akıl yetisine dayanan yöntemlerle biçimlendirme gücü ve yeteneğidir." (Erhat, 2012, 44). Bu da Apollo grubunun hedefleri ve eğilimleriyle uyuşan nitelikler arasındadır.

Apollo her ne kadar başlarda grup olarak kurulmuş olsa da zaman içerisinde Ahmed Zekî Ebû Şâdî tarafından bir ekol olarak nitelendirilmiştir. Bunu da şairin şu ifadesi doğrulamaktadır:

ان مدرسة أبولو مدرسة تعاون و انصاف و اصلاح و تجديد

"Apollo Ekolü, dayanışma, adalet, reform ve yenilenme ekolüdür." (Hafâcî, 59) Buradan Apollo'nun esas ve amaçları doğrultusunda belirli ilkelere sahip bir dünya ve sanat görüşünü benimseyen bir ekole dönüştüğünü anlamaktayız. Bu noktada Apollo'yu hem grup hem de ekol olarak tanımlayabiliriz.

Apollo Ekolü'nü kuran Ahmed Zekî Ebû Şâdî'nin, bu ekol ile aynı adı taşıyan derginin çıkartılmasında da önemli çabaları olmuştur. Bu dergi ile birlikte Arap şiirinin gelişmesinde ve genç şairlerin tanınmasında aracı olmuştur. Her ay düzenli olarak yayımlanan bu derginin ilk sayısının başyazısında Ebû Şâdî'nin şu düşünceleri dikkat çeker:

نظرا للمنزلة الخاصة التي يحتلها الشعر بين فنون الأدب، و لما أصابه و أصاب رجاله من سوء الحال، بينما الشعر من أجل مظاهر الفن، و في تدهوره اساءة للروح القومية، لم نتردد في أن نخصه بهذه المجلة، التي هي الأولى من نوعها في العالم العربي، كما لم نتوان في تأسيس هيئة مستقلة لخدمته هي جمعية أبولو، حبا في احلاله مكانته السابقة الرفيعة، و تحقيقا للتأخي والتعاون بين الشعراء

"Edebiyat türleri içerisinde şiirin işgal ettiği özel konuma bakılırsa, şiirin ve onu söyleyen şairlerin başına gelen kötü durumlardan dolayı- ki şiir sanatın en üstün görüntülerinden biridir ve onun kötü duruma düşmesi milliyetçilik ruhuna kötülük yapmaktır- kendi türünde Arap dünyasında ilk olan bu dergiyi şiire özgü kılmakta hiç tereddüt etmedik. Aynı şekilde şiiri daha önceki üstün konumuna yüceltmek, şairler arasında kardeşlik ve dayanışmayı gerçekleştirmek arzusuyla ona hizmet için müstakil bir heyet oluşturmakta ki bu da Apollo cemiyetidir, gevşek davranmadık." (Hafâcî, 57-58, T.Çakır, 2013, 27). Ebû Şâdî'nin bu sözlerinden şiiri, diğer edebiyat türlerinden farklı bir yere koyduğu aşikârdır. O, Apollo ekolü ve dergisi ile şiiri ve şairi en üst noktalara çıkarmayı hedeflemiştir.

Romantizm ve sembolizm ağırlıklı şiirler kaleme alan Ahmed Zekî Ebû Şâdî, Apollo dergisine birçok şiiriyle katkıda bulunmuştur. Dergide yayınladığı *er-Reşâka* (Zerafet) ve *er-Rebî'u* (İlkbahar) adlı şiirlerinden bazı kesitler şunlardır:

رقصت على الأزهار والأشواك
نغم من الأحلام ولأدراك
والنهر بين تسلسل و تباكي
يبكي فيلعب بالفؤد البكاكي

قل للرشاقة : هذه ممرأك
عزفت لها الأنغام و هي كأنها
ذابت كذوب النهر بين خمائل
واللحن يضحك تارة و هنيهة

- Zarafete de ki: Bunlar silüetlerindir senin, çiçekler ve dikenler üzerinde dans eden,
- Onlara şarkılar çalan düş ve gerçek arasında,
- Sazlıklar arasında, bir durgun akan, bir coşan nehrin eriyişi gibi eriyen,
- Öyle bir beste ki bu, kimi zaman ağlayan kimi zaman da gülen, öyle ki ağlayan gönülle eğlenen (Adalar, 2007, 70).

Şair, Ekim 1932'de Apollo dergisinde yayınladığı *er-Reşâka* (Zerafet) adlı bu şiirinde hem romantizm hem de sembolizmi bir arada kullanmış ve yer verdiği zıt kelimeler ile okuyucunun dikkatini şiire çekmeye başarmıştır.

صفتو تهش له حور و ولدان
فيم الشكاة و قد عفا الأسمى الأن
ممن الطبيعيّة أنغام و ألوان
فكل شبيبي به روح و ربحان

انهض و غرد فأشهى صفوك الأن
لا تشاك من نكبات مر عاصفها
عاد الربيع فعاد البشرو انجست
ومما الربيع سوى روح يجدنا

- *Kalk ve şaki, saflığını arzuluyorum şimdi senin*
- *Hurileri ve gilmanları çok istediği bir saflık*
- *Fırtınası geçen sıkıntılardan yakınma*
- *Şikâyet neye, yok oldu hüznün şimdi*
- *Döndü bahar, sevinç de döndü*
- *Fıskırdı yine doğadan terennümler ve renkler*
- *Bahar bizi tazeleyen bir ruhtur sadece*
- *Huzur ve mutluluktur, onunla her şey* (Yalar, 2003, 100).

Şair bu şiirinde ise doğaya olan sevgisini sembolizm akımı ile harmanlayarak okuyucuya aktarmıştır. İçerisindeki hüznün ve kederden baharın gelişle sıyrıldığını, huzuru ve mutluluğu doğada bulduğunu anlatmaya çalışmıştır.

Ahmed Zekî Ebû Şâdî'nin 1932 yılından 1934'e kadar yayın hayatına devam eden Apollo dergisinde yer verdiği diğer şiir ve makalelerden bazılarının isimlerini ise şöyle sıralayabiliriz:

- 1932 Eylül, "Mevt ve Hayât" (Ölüm ve Yaşam, şiir)
- 1932 Ekim, "el-Meshûr" (Sihirli, Efsunlu, şiir)
- 1932 Kasım, "Cem'ıyyet Abüllû" (Apollo Grubu, makale)
- 1932 Aralık, "el-Yevmu'l-Ahîr" (Son Gün, Ebû Şâdî'nin el-Cihâd gazetesi hakkında yazdığı makale)
- 1933 Ocak, "Şâtiu'l-Ehlâm" (Rüyaların Kıyısı, şiir)
- 1933 Şubat, "Zeus ve Europa" (şiir)
- 1933 Mart, "İliya ve Samuel" (şiir)
- 1933 Nisan, "Afrodit ve Adonis" (şiir)
- 1933 Mayıs, "el-Ehdeb" (Kambur, şiir)
- 1933 Haziran, "Cem'ıyyet 'Ukâz" (Ukaz Grubu, makale)
- 1933 Eylül, "Orpheous ve Eurydice" (makale)
- 1933 Ekim, "Herkül ve Deianeira" (makale)
- 1933 Kasım, "Cem'ıyyetunâ's-Sekâfiyye" (Kültür Derneklerimiz, makale)
- 1933 Aralık, "Hâfız ve Şevkî" (makale)
- 1934 Ocak, "el-Eğânî ve's-Sinemâ", (Şarkılar ve Sinema, makale)
- 1934 Şubat, "Şi'ru'l- 'İlmî" (İlmin Şiiri, makale)
- 1934 Mart, "eş-Şi'r ve'l-'Akâid" (Şiir ve İnançlar, makale)
- 1934 Nisan, "Mahmûd Muhtâr" (makale)
- 1934 Mayıs, "Şuarâu's-Şebâb" (Gençlik Şairleri, makale)
- 1934 Haziran, "es-Siyase ve'l-Edeb" (Siyaset ve Edebiyat, makale)
- 1934 Eylül, "Ruvvâdu's-Şi'ri'l-Hadîs" (Modern Şiirin Öncüleri, makale)
- 1934 Ekim, "Abüllû ve Defne" (şiir)
- 1934 Kasım, "Fî Mevlidi's-Seyyide Zeynep" (Zeynep Hanım'ın Doğumunda, şiir)
- 1934 Aralık, "ed-Duktor Taha Huseyn" (makale) (Apollo Dergisi, archive.alsharekh.org)

Sonuç

Apollo ekolü hem benimsediği yeni şiir anlayışı hem de gerçekleştirdiği edebi faaliyetlerle 1930'lu yılların en gözde şiir gruplarından biri olmayı başarmıştır. Ortaya koydukları hedefler ve amaçlar doğrultusunda Arap şiirine yeni bir ivme kazandıran bu ekol, aynı zamanda pek çok şair ve edebiyatçıyı da cezp etmiştir. Apollo ekolünün bu denli ilgi görüp cazibe merkezi haline dönüşmesinde kuşkusuz en büyük katkıyı ekolün kurucusu Ahmed Zekî Ebû Şâdî sağlamıştır.

Ahmed Zekî Ebû Şâdî, şairleri her anlamda destekleyerek onların toplumdaki saygınlığını arttırmıştır. Bunun için ilk olarak Apollo grubunu kuran şair, bir de yayın organı çıkartarak şairleri şiir yazımına teşvik etmiş ve şiirlerini burada yayınlama imkânı sunmuştur. Gelenekselci ya da yenilikçi diye hiçbir şairi ayırmayan Ebû Şâdî, farklı fikirde olan şair ve edebiyatçıları aynı çatı altında toplamayı başarmıştır. Bu tutumuyla özelde Arap genelde Dünya edebiyatında örnek teşkil eden bir davranış sergilemiştir.

Ahmed Zekî Ebû Şâdî, öncüsü olduğu Apollo grubu ve dergisi ile modern Arap şiirine birçok yenilik kazandırmıştır. Bunlardan biri de "eş-Şi'ru'l-mursel" ve "eş-Şi'ru'l-hurr" olarak bilinen serbest şiiri ortaya koymasındır. Bu şiir türü sayesinde şairler, kalıplaşmış geleneksel şiir yapısından sıyrılarak duygularını, düşüncelerini özgürce ifade edebilme fırsatı yakalamışlardır. Bunun dışında Ebû Şâdî okuyucuyu şiire

çekebilmek, şiiri akıcı hale getirmek ve şairlerin hislerini mısralarına kolayca dökülebilmek adına onları romantizm akımıyla şiir yazımına teşvik etmiştir. Bu çabalarıyla Ahmed Zekî Ebû Şâdî her zaman hafızalarda yer edecek saygın şairler arasında yerini almıştır.

KAYNAKÇA

- Adalar, Derya (2007). Apollo Grubu: Bir Modern Arap Şiiri Ekolü". *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Ankara, S. 47(2), s.61-81.
- Badawi, M.M. (1992). *Modern Arabic Literature*. New York: Cambridge University Press.
- Brugman, Jan (1984). *An Introduction to the History of Modern Arabic Literature in Egypt*. Leiden.
- Ceyyûsi, Selmâ Hadrâ (2001). *el-İtticâhât ve'l-Harekât fi's-Şi'ri'l-'Arabiyyi'l-Hadîs*, (çev. 'Abdulvâhid Lu'lue). Beyrut.
- el-Fâhûrî, Hannâ (1986). *Târîhu'l-Edebi'l-'Arabi "el-Edebu'l-Hadîs"*. Beyrut.: Dâru'l-Cil.
- Erhat, Azra (2012). *Mitoloji Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ĥâfâci, Muhammed 'Abdulmun'im, *Dırâsât fi'l-Edebi'l-'Arabiyyi'l-Hadîs ve Medârisuha*. Beyrut: Dâru'l-Cil.
- Ĥasan Câd Ĥasan, (1962). *el-Edebu'l-'Arabi fi'l-Mehcer*. Kahire.
- Jayyusi, Salma Khadra, (1977). *Trends and Movements in Modern Arabic Poetry*. Leiden.
- Ĥabbiş, Ahmed (1971). *Târîhu's-Şi'ri'l-'Arabiyyi'l-Hadîs*. Beyrut: Dâru'l-Cil.
- Landau, Jacob M. (1994). *Modern Arap Edebiyatı Tarihi (20. Yüzyıl)*, (Çev. Bedrettin Aytaç). Ankara: Gündoğan Yayınları.
- el-Mu'avveş, Sâlim (2011). *el-Edebu'l-'Arabiyyu'l-Hadîs*. Beyrut: Dâru'l-Nahđati'l-'Arabiyye.
- Er, Rahmi (2004). *Çağdaş Arap Edebiyatı Seçkisi*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Şevki, Ahmed (2006). *eş-Şevkiyyât*. Lübnan.
- Türken Çakır, Mürüvvet (2013). *Modern Arap Şiirinde Apollo Ekolü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yalar, Mehmet (2003). *Modern Arap Şiiri*. Bursa: Arasta Yayınları.
- Yazıcı, Hüseyin (2003). Mehcer Edebiyatı. *DİA*, I-XLII, Ankara, S. XXVIII, s. 364-367.
<http://archive.alsharekh.org/newmagazineYears.aspx?MID=29> Erişim Tarihi: 15.12.2019.